

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY JA KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI *Opiskelijat*

Hyväksytty 13.6.2017
Koulutuskeskus Salpauksen johtoryhmä
Päivitetty 1.8.2018

Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli liittyy Koulutuskeskus Salpauksen opiskeluhoitosuunnitelmaan opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, §13).

Mitä kiusaaminen on?

Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku joutuu yhden tai useamman muun toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisestä kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on tahallista, toistuvaa ja kiusattu on kiusaajiinsa nähden jollain tavoin puolustuskyvytön tai heikommassa asemassa.

Kiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan ovat tehneet sen, ettei kiusaamista päästä karkuun edes kotona ja vapaa-ajalla.

Kiusaaminen voi olla:

Suora kiusaaminen

- fyysinen satuttaminen: lyöminen, töniminen, potkiminen, toisen omaisuuden varastaminen ja rikkominen
- verbaalinen satuttaminen: nimittely, uhkailu, pakottaminen ja kiristäminen, olemuksen, ulkonäön tai käyttäytymisen pilkkaaminen, naurunalaiseksi tekeminen

Epäsuora kiusaaminen

- kohteen satuttamista kierteitte vahingoittamalla hänen vuorovaikutussuhteitaan tai sulkemalla hänet pois joukosta
- esim. uhrin arvosteleminen hänen selkensä takana tai vahingollisten juorujen ja perättömien juttujen levittäminen, vihjaileminen, tervehtimättä ja vastaamatta jättäminen

Nettikiusaaminen

- Pilkkaavat tai uhkaavat viestit
- Juorujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen
- Valokuvien manipulointi ja levittäminen
- Toisen nimellä esiintyminen
- Sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle
- Salasanoiden huijaaminen

Väkivallan käyttäminen, uhkaaminen, toisen kunnian loukkaaminen tai omaisuuden tuhoaminen eri muodoissaan on lailla kiellettyä ja se voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkit. Vakavissa tapauksissa asianomistaja voi olla yhteydessä poliisiin.

Kiusaamisen välittömiä seurauksia ovat muun muassa koulupelko ja erilaiset psykosomaattiset oireet, esim. vatsakivut ja päänsärky. Kiusaaminen aiheuttaa uhrille ahdistuneisuutta ja itsetunnon huononemista. Pitkittynyt kiusaaminen saattaa aiheuttaa poissaoloja, opintomenestyksen heikkenemistä ja opinnoista eroamista.

Miten kiusaamista voi ehkäistä?

Positiivinen, viihtyisä ja turvallinen ilmapiiri tukee oppimista. Hyvän ilmapiirin luominen lähtee pienistä asioista, toisen huomioimisesta ja välittämisestä. Oppimisyhteisön hyvinvointi on kaikkien vastuulla. Jokainen voi omalla toiminnallaan edistää omaa ja muiden hyvinvointia.

Kiusaamisilmiön tunnistaminen ja tunnustaminen

Kiusaamisen rehellinen tiedostaminen ja sen myöntäminen, että koulussa on kiusaamista, on lähtökohta kiusaamisen ennaltaehkäisylle. Kiusaaminen on ilmiö, joka ei poistu, jos siitä ei puhuta. Keskustelu, asian avoimeksi tekeminen ja yhteisen ymmärryksen muodostaminen siitä, miten kiusaaminen ymmärretään sekä mitä sillä tarkoitetaan. Opettajien ja muun henkilöstön välinen yhteistyö ja asioiden jakaminen auttaa ymmärtämään kiusaamisen dynamiikkaa ja sen seurauksia.

-

Hyvän vuorovaikutuksen tukeminen ja ylläpitäminen

Hyvän vuorovaikutuksen tukeminen ja ylläpitäminen ryhmässä on tärkeää. Opintojen alkuvaiheessa vastuuohjaajan kannattaa teettää ryhmällä erilaisia ryhmätysharjoituksia, joiden avulla opiskelijat tutustuvat toisiinsa. Heti alussa kannattaa luoda myös ryhmän yhteiset pelisäännöt. Ryhmäytymistä edistävää ohjattua toimintaa tulee tehdä aina kun ryhmässä tapahtuu muutoksia, jotta hyvä ryhmähenki säilyy ja yhteisöllisyys kehittyy. Toiminta kannattaa kytkeä opetukseen liittyväksi alan näköiseksi toiminnaksi, jota tapahtuu koko opintojen ajan. Yksinkertaisimmillaan tällaista toimintaa voivat olla mm. ryhmäyttävät opetusmenetelmät ja ryhmien muodostaminen eri tavoin. Näin kukaan opiskelijoista ei jää yksin.

Opettajan tulee aina puuttua kiusaamiseen viittaavaan tai ikävään kielenkäyttöön opetustilanteissa ja muistuttaa hyvästä käytöksestä. Opiskelijoita ei tule myöskään jättää tunneilla liian pitkiksi ajoiksi keskenään, joka mahdollistaa kiusaamisen ja häirinnän.

Ohjeita ryhmäyttämiseen löytyy mm. seuraavista lähteistä

- Ryhmäilmiö Ryhmänohjaajan käsikirja
http://www.ehyt.fi/sites/default/files/Ryhmailmio_verkko.pdf
- Ryhmäytysmateriaali
http://www.edu.fi/download/117420_ryhmaytysmateriaali.pdf
- Ryhmänohjaus ja ryhmäyttäminen <http://www.lapaisy.fi/hankehelmet/ryhmanohjaus-ja-ryhmayttaminen/>
- Turvallisen ryhmän rakentaminen ja ylläpitäminen
<https://www.nuortenakatemia.fi/oppimateriaalit/turvallisen-ryhman-rakentaminen-yllapitaminen/>
- Ryhmäyttämisosas
<http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisopas.pdf>
- Ryhmädynamiikka ja ryhmän ohjaaminen <http://www.redu.fi/loader.aspx?id=d1b0aca1-5c45-46b7-98b3-831826435e06>

Kiusaamisen vastaisten asenteiden vahvistaminen

Kiusaamisen vastaisia asenteita voidaan käsitellä esim. teemaviikolla tai -päivinä, jolloin paneudutaan hyviin tapoihin, toisen ihmisen asialliseen kohteluun ja kohtaamiseen, kiusaamiseen ja sen ennaltaehkäisyyn. Tapahtumat voivat olla koulutusalan omia, kampuksen tai oppilaitoksen yhteisiä tapahtumia. Opiskelijoita kannustetaan vastustamaan kiusaamista ja korostetaan, että kiusaamisen suhteen on nollatoleranssi. Kiusaamistapausten esille tuomisen kynnyks pyritään tekemään mahdollisimman matalaksi. Pienistäkin kiusaamistapauksista tulee ilmoittaa henkilökunnalle. Asioista viestitään avoimesti myös koteihin päin.

Tutoreita sekä muita sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoisia ryhmän jäseniä rohkaistaan tukemaan opiskelijaa, joka on jäämässä ryhmän ulkopuolelle tai jota on kiusattu. Tutoropiskelijoiden koulutukseen sisällytetään tietoa kiusaamisen tunnistamisesta ja kiusaamisen vaikutuksista yksilön ja ryhmän hyvinvointiin.

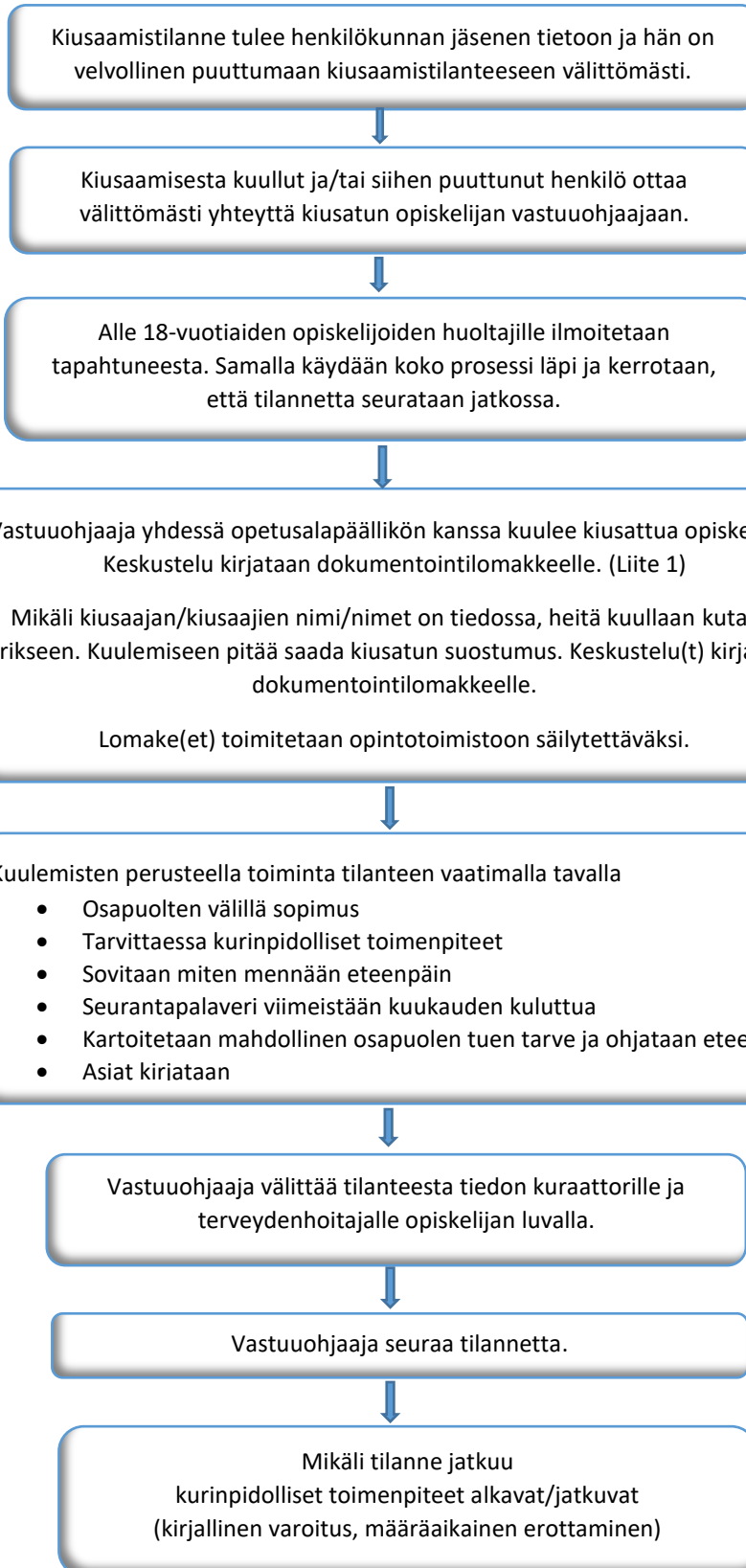
Viihtyvyysskysely

Viihtyvyysskyselyn avulla kartoitetaan ryhmien hyvinvointia ja opiskelijoiden viihtyvyyttä. Kysely toteutetaan ryhmäkohtaisena kyselynä 1-2 kertaa vuodessa. vastuuhjaaja teettää kyselyn sovittuna ajankohtana ryhmälleen (Liite 2). Kyselyn tulokset puretaan yhdessä ryhmän kanssa siten että mukana on vastuuhjaaja ja kuraattori/opo. Tieto kyselyn toteuttamisesta voi jo sinällään ehkäistä kiusaamista.

Opiskelijoiden palautekanavana toimii myös QR-koodin takana oleva lomake, jolla voi kertoa kiusaamisesta koulun henkilöstölle, mutta myös antaa muuta palautetta (Liite 3).

Myös muista nimettöminä toteutetuista kyselyistä, kuten hyvinvointikyselyistä, tulo- ja päättökyselyistä sekä kouluterveyskyselyistä saadaan yleistä tietoa kiusaamisesta ja opiskeluilmapiiiristä oppilaitoksessa.

Kiusaamistilanteessa toimiminen

Jos kiusaaja tai kiusattu on henkilökunnan jäsen, tulee ottaa yhteyttä tutkinnon opetuslapäällikköön. Hänen velvollisuutensa on viedä asiaa eteenpäin.

Liite 1
LOMAKE KIUSAAMISTAPAUSTEN JA
VÄKIVALTATILANTEIDEN KÄSITTELYYN

Käsittelytilanteessa läsnä
Paikka ja aika

Kiusaamiseen osallisena olleiden nimet

Tapahtumien kulku mahdollisimman tarkasti (Mitä, missä, milloin?)

--

Mitä asialle on jo tehty ennen palaveria?

--

Sovitut toimenpiteet

--

Yhteydenotto alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaan

Opiskelijan huoltajaan yhteyttä ottaa
Yhteydenotto tapahtuu ☐ puhelimitse ☐ sähköpostilla ☐ pyytämällä huoltaja(t) koululle

Allekirjoitukset

Viihtyvyysskysely

Liite 2

Koulutuskeskus | Further Education

VIIHTYVYYSSKYSELY

Kysymyksiä ryhmästäsi

Heikko Ei inhimäinen

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Kuinka hyvin koet viihtyväsi ryhmässäsi?

Onko ryhmäsi ilmapiri mielestäsi?

Onko ryhmäsi ilmapiri opintojesi edistämisen näkökulmasta?

Kuinka hyvin tunnet ryhmäsi muita opiskelijoita?

Miten ryhmäsi ilmapiriä voisi parantaa? Voikko vaikuttaa siihen itse?

Mitkä asiat ovat hyvin ryhmässäsi? Mikä toimii?

[Seuraava](#)

Kysymyksiä kiusaamisesta

	Täysin eri mieltä	Osoitin eri mieltä	En osaa sanoa	Osoitin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Ryhmässäni esiintyy kiusaamista	☐	☐	☐	☐	☐
Oppimisympäristössäni esiintyy kiusaamista (ammattilliset opinnot, YTD-opinnot, TOP)	☐	☐	☐	☐	☐
Opitunneilla on ollut tilanteita, jotka olen kokenut asiattomiksi tai loukkaaviksi	☐	☐	☐	☐	☐
Työssäoppimisen aikana on ollut tilanteita, jotka olen kokenut asiattomiksi tai loukkaaviksi	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni kiusaamisen on koulutusaitilani puuttuttu riittävästi hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Kiusaamista on ennaltaehkäisty omalla koulutusaitilani	☐	☐	☐	☐	☐

Jos jotakin on kiusattu, miten se on ilmennyt? Voit rastittaa yhden tai useamman kohdist.

- Tönnönnä, lyömisnä, potkimisnä
- Ilmehtimisnä, matkimisnä
- Pilkkamisnä, nimittelynä
- Taveroiden luvatta ottamisnä
- Syytään jättämisenä, eristämisenä
- Kiusaamisnä sosiaalisessa mediassa
- Sopimattomana kielienkäyttönä
- Seksuaalisena tai sukupuolta koskevana häirintänä
- Muulla tavoin

Kuinka usein kiusaamista esiintyy ryhmässäsi

	Ei esiintyy	Esiintyy harvoin	En osaa sanoa	Esiintyy jatkuvasti	Esiintyy usein
Kuinka usein ryhmässäsi esiintyy kiusaamista	☐	☐	☐	☐	☐

Kerro tilanteista, joissa kiusaamista on esiintynyt.

Oletko sinä tai joku muu ryhmästäsi kertonut kiusaamisesta oppilaitoksen henkilökunnalle?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä, onko lukean ottanut asiaa esille

Koetko, että asiaan on puututtu henkilökunnan toimesta?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa, etenikö asia

Olitko tyytyväinen tilanteen hoitamiseen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa, etenikö asia

Miten toivoisit kiusaamiseen puuttuttavan?

Kiitos vastauksistasi!

Lisää tekstejä tähän

[Edellinen](#)
[Lähetä vastaukset](#)

Palautejärjestelmä

”Hei hei mitä kuuluu?” palautejärjestelmän kuvaus

